

Nationaal Onderzoek naar de Longitudinale Effecten van de Levenslooppaanpak op Overlast en Delictgedrag (NOLED)

De Levenslooppaanpak biedt langdurige, op maat gemaakte ondersteuning aan mensen met een psychische stoornis, verslaving en/of verstandelijke beperking met een hoog risico op delictgedrag. In de Levenslooppaanpak werken zorg-, justitie en maatschappelijke organisaties intensief samen om risico's te verminderen, overlast te beperken en bij te dragen aan een veiligere samenleving én een menswaardiger bestaan voor cliënten.

De Levenslooppaanpak wordt landelijk gezien als een veelbelovende aanpak. Omdat er nog weinig feitelijke kennis over de daadwerkelijke effecten en kosten is, zijn Fivoor en Tilburg University een meerjarig wetenschappelijk onderzoek gestart: het Nationaal Onderzoek naar de Longitudinale Effecten van de Levenslooppaanpak op Overlast en Delictgedrag (NOLED).

Hoofdvraag: Wat is de effectiviteit van de Levenslooppaanpak?

Omdat 'effectiviteit' verschillende aspecten heeft, beantwoordt het onderzoek de volgende deelvragen:

1. Wat is de effectiviteit van de Levenslooppaanpak gedefinieerd als het verminderen van overlastgevend, gevaarlijk en/of delict gedrag óf het risico daarop bij geïnccludeerde cliënten?
 - a. Wat zijn de verschillen in overlastmeldingen (bijvoorbeeld E33 meldingen) van cliënten voor, tijdens en na inclusie in de Levenslooppaanpak?
 - b. Wat zijn de verschillen in hoeveelheid arrestaties van cliënten voor, tijdens en na inclusie in de Levenslooppaanpak?
 - c. Wat zijn de verschillen in recidiverisico van cliënten voor, tijdens en na inclusie in de Levenslooppaanpak?
 - d. Wat zijn de verschillen in hoeveelheid en zwaarte van veroordelingen van cliënten voor, tijdens en na inclusie in de Levenslooppaanpak?
2. Wat is de kosteneffectiviteit van de Levenslooppaanpak?
3. Wat is het effect van de Levenslooppaanpak op de objectieve kwaliteit van leven van cliënten?
 - a. Wat zijn de verschillen tussen de objectieve kwaliteit van leven van cliënten voor, tijdens en na inclusie in de Levenslooppaanpak?
 - b. Wat is de associatie tussen de objectieve kwaliteit van leven van levensloopcliënten en overlast gevend, gevaarlijk en/of delictgedrag cliënten voor, tijdens en na inclusie in de Levenslooppaanpak?

4. Hoe ervaren levenslooppaakpartners de effectiviteit van de Levenslooppaak in de zin van samenwerking onderling, met cliënten en hun omgeving en welke knel- en verbeterpunten zien zij?
5. Wat is de effectiviteit van de Levenslooppaak op casusniveau, kwalitatief gemeten aan de hand van ervaringen van cliënten, hun omgeving en betrokken levenslooppaakpartners?

Onderzoeksmethode

Effectiviteit van de Levenslooppaak

Deze wordt primair onderzocht door te kijken naar verschillen in overlastmeldingen, arrestaties, recidiverisico en veroordelingen van cliënten voor, tijdens en na inclusie in de Levenslooppaak. Door onderzoek te doen naar zowel overlast gevend gedrag als vermoedens van, risico op en veroordelingen wegens delictgedrag, wordt inzicht verkregen in de invloed van de Levenslooppaak op het risicovol en/of delict gedrag gezien binnen de populatie. Bovendien wordt inzicht verkregen in de invloed van de Levenslooppaak op het beperken van escalerend gedrag en incidenten door de ernst van delicten kwantitatief mee te wegen in de resultaten.

Voor deze onderzoeksvraag zullen veiligheidspartners eenmaal per jaar (verwachting: 1e kwartaal) gevraagd worden informatie te delen over overlastmeldingen, arrestaties, veroordelingen en detentieperiodes over de geïnccludeerde cliënten.

Bronnenonderzoek kosteneffectiviteit Levenslooppaak

Hiervoor zal een schatting van kosten en veranderingen en verschuivingen daarin worden gemaakt voor de volgende domeinen: justitieel (o.a. gerelateerd aan meldingen, arrestatie, opsporing, veroordeling, detentie), zorg (o.a. gerelateerd aan ambulante en/of klinische behandeling en/of opname) en sociaal domein (o.a. gerelateerd aan WMO). Informatie over kosten wordt afgeleid uit diverse recente bronnen, bijvoorbeeld gepubliceerde informatie van de Nederlandse Zorg Autoriteit of Dienst Justitiële Inrichtingen en gemeentelijke overzichten. Prijsindexcijfers, afgeleid uit vergelijkbare bronnen, worden gebruikt bij het berekenen van de jaarlijkse kosten om te corrigeren voor inflatie. Door de gegevens over gemaakte kosten (per domein) voor en tijdens inclusie te vergelijken en de associatie daarvan met effecten van Levenslooppaak op overlast en delictgedrag te onderzoeken, wordt inzicht verkregen in de kosteneffectiviteit van de Levenslooppaak.

Doorlopende monitoring

Hiervoor worden levenslooppaak-aanbieders tweemaal per jaar (2e en 4e kwartaal) door Fivoor gevraagd informatie te registreren over de cliënt, diens omstandigheden, en de aan cliënt geboden zorg en ondersteuning. Doorlopende monitoring wordt primair uitgevoerd om beeld te krijgen van geïnccludeerde cliënten, hen niet uit het oog te verliezen en om belangrijke risicofactoren in beeld te houden.

Het gaat hierbij onder andere over informatie over problematiek, type behandeling, periodes van opname, dagbesteding, sociaal netwerk, en woonomstandigheden. Door deze factoren doorlopend te monitoren kunnen risico's tijdig gesignaleerd worden en nodige interventies worden ingezet.

Informatie afkomstig uit deze monitoringsdata zal gebruikt worden binnen het onderzoek ter beantwoording van de derde onderzoeksvraag én voor het opstellen van cliëntenprofielen. Indicatoren om de objectieve kwaliteit van leven te bepalen, zoals huisvesting en inkomen, worden afgeleid uit informatie in de monitoringsdata. Scores op de indicatoren van voor, tijdens en na inclusie worden vergeleken om inzicht te krijgen in het effect van inclusie in de Levensloopaanpak op de objectieve kwaliteit van leven van cliënten. Onderzoek naar de associatie tussen de objectieve kwaliteit van leven van cliënten en het (risico op) gevaarlijk en/of delictgedrag is ook van belang. Onderzoek toont bijvoorbeeld aan dat er een verhoogd risico op delictgedrag is bij een gebrek aan een passende woonplek.

Partnerbijeenkomsten en rapportages

De effectiviteit van de Levensloopaanpak in het kader van de samenwerking wordt doorlopend onderzocht door jaarlijks de ervaringen van de meest betrokken partners te verkennen tijdens bijeenkomsten. Hierbij kan gedacht worden aan ervaringen met het opstellen en gebruiken van levensloopplannen, ervaren knelpunten en de samenwerking in het algemeen. Rapportages van deze resultaten worden jaarlijks beschikbaar gesteld voor betrokken partners.

Effectiviteit Levensloopaanpak op casusniveau

Deze zal worden verkend tijdens een eenmalig interview waarbij (maximaal 30) cliënten en naastbetrokkenen gevraagd worden levenservaringen en hun mening en ervaringen over de (invloed van de) Levensloopaanpak te delen. Hiermee wordt inzicht gewonnen in de subjectieve kwaliteit van leven van de cliënten en hoe zij (en naasten) hun inclusie in de Levensloopaanpak hebben ervaren. Resultaten hiervan zullen in de vorm van casusrapporten worden gepresenteerd. Data wordt verzameld voor alle cliënten die tussen 1-1-2019 en 1-1-2025 zijn gestart met de Levensloopaanpak. We volgen hen gedurende hun inclusie in de Levensloopaanpak, vier jaar na hun inclusie en kijken ook vier jaar terug in de tijd (vóór hun inclusie in de Levensloopaanpak). Alle cliëntinformatie wordt anoniem en niet herleidbaar tot individuen verwerkt.

Meer informatie

Ga naar www.onderzoekmetmensen.nl en zoek op het CCMO ID: NL88941.028.25.